UNIONIN TUOMIOISTUIMEN MÄÄRÄYS (kahdeksas jaosto)

3 päivänä huhtikuuta 2014*

Ennakkoratkaisupyyntö — Direktiivi 93/13/ETY — Ajallinen soveltaminen — Tosiseikat, jotka ovat tapahtuneet ennen Slovakian tasavallan liittymistä Euroopan unioniin — Unionin tuomioistuimen toimivallan selvä puuttuminen

Asiassa C-153/13,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Okresný súd Bardejov (Slovakia) on esittänyt 15.2.2013 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 26.3.2013, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Pohotovosť s. r. o.

vastaan

Ján Soroka,

Združenie na ochranu občana spotrebiteľa HOOS:n

osallistuessa asian käsittelyyn,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kahdeksas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja C. G. Fernlund sekä tuomarit A. Ó Caoimh ja C. Toader (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: N. Wahl,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Slovakian hallitus, asiamiehenään B. Ricziová,

— Euroopan komissio, asiamiehinään A. Tokár ja M. van Beek,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian perustellulla määräyksellä unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 53 artiklan 2 kohdan nojalla,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: slovakki.

määräyksen

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista 5.4.1993 annetun neuvoston direktiivin 93/13/ETY (EYVL L 95, s. 29) 6 ja 7 artiklan, luettuina yhdessä Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 38 ja 47 artiklan kanssa, tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa vastakkain ovat Pohotovosť s. r. o. (jäljempänä Pohotovosť) ja Ján Soroka ja joka koskee sellaisen rahamäärän ulosottoa, joka jälkimmäisen on maksettava Pohotovost'in hänelle myöntämää kulutusluottoa koskevan sopimuksen nojalla.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

3 Direktiivin 93/13 3 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Sopimusehtoa, josta ei ole erikseen neuvoteltu, pidetään kohtuuttomana, jos se hyvän tavan vastaisesti aiheuttaa kuluttajan vahingoksi huomattavan epätasapainon osapuolten sopimuksesta johtuvien oikeuksien ja velvollisuuksien välille.”

4 Direktiivin 6 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on säädettävä, että elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisen sopimuksen kohtuuttomat ehdot eivät sido kuluttajia niiden kansallisen lainsäädännön mukaisesti ja että sopimus jää muilta osin osapuolia sitovaksi, jos sopimus voi olla olemassa ilman kohtuuttomia ehtoja.”

5 Kyseisen direktiivin 7 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on kuluttajien ja kilpailevien elinkeinonharjoittajien edun vuoksi varmistettava, että on olemassa riittäviä ja tehokkaita keinoja kohtuuttomien ehtojen käytön lopettamiseksi elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisissä sopimuksissa.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitetut keinot sisältävät säännöksiä, joiden mukaisesti henkilöt ja järjestöt, joilla on kansallisen lainsäädännön mukaisesti laillinen etu suojella kuluttajia, voivat kansallisen lainsäädännön mukaisesti saattaa asian käsiteltäväksi tuomioistuimessa tai toimivaltaisessa viranomaisessa, jotka voivat päättää, ovatko yleiseen käyttöön laaditut sopimusehdot luonteeltaan kohtuuttomia, ja käyttää riittäviä ja tehokkaita keinoja tällaisten ehtojen käytön lopettamiseksi.

3. Kansallista lainsäädäntöä noudattaen 2 kohdassa tarkoitetut oikeudelliset keinot voidaan kohdistaa erikseen tai yhteisesti useisiin saman alan elinkeinonharjoittajiin tai näiden järjestöihin, jotka käyttävät samoja yleisiä sopimusehtoja tai samanlaisia ehtoja tai suosittavat niiden käyttöä.”

6 Direktiivin 93/13 8 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltiot voivat antaa tai pitää voimassa tämän direktiivin soveltamisalalla perustamissopimuksen mukaisia tiukempia säännöksiä varmistaakseen kuluttajalle suojelun korkeamman tason.”

Slovakian oikeus

7 Siviiliprosessilain (Občiansky súdny poriadok) 93 §:n 2 momentissa todetaan seuraavaa:

”Väliintulijaksi tukemaan kantajan tai vastaajan vaatimuksia voidaan hyväksyä myös oikeushenkilö, jonka toiminnalla pyritään turvaamaan oikeuksia erityisen säännöksen nojalla.”

8 Siviiliprosessilain 251 §:n 4 momentissa säädetään seuraavaa:

”Ratkaisujen täytäntöönpanoon sekä erityissäännöstön mukaiseen täytäntöönpanomenettelyyn – – sovelletaan siviiliprosessilain edellisten osien säännöksiä, ellei mainitussa erityissäännöstössä säädetä toisin. Ratkaisut annetaan kuitenkin aina määräyksillä.”

9 Täytäntöönpanolain 37 §:n 1 momentin sanamuoto on seuraava:

”Menettelyn asianosaisia ovat velkoja ja velallinen. Muut henkilöt voivat osallistua ainoastaan sellaiseen menettelyn osaan, johon niille myönnetään tässä laissa asianosaisasema. Kun tuomioistuin antaa täytäntöönpanokuluja koskevan ratkaisun, myös toimeksiannon saanut ulosottomies on menettelyn asianosainen.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

10 Pohotovosť myönsi 10.12.2002 Sorokalle 10 000 Slovakian korunan (SKK) (332 euron) suuruisen kulutusluoton. Tähän sopimukseen sisältyi myös vakiomuotoinen valtuutus velalliselta Pohotovost'in asianajajalle Tomáš Kušnírille.

11 Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että luottosopimuksessa ei mainittu todellisen vuosikoron määrää ja että se sisälsi lisäksi ehdon, jossa määrättiin 0,25 prosentin päiväkohtaisesta viivästyskorosta, joka vastaa 91,25 prosentin vuosittaista viivästyskorkoa.

12 Notaari vahvisti 27.3.2003 kyseiseen sopimukseen perustuvan velan tunnustamisen, jonka teki kuluttajan nimissä Martin Paiček, jonka mainittu asianajaja Kušnír puolestaan oli valtuuttanut.

13 Pohotovosť' haki 26.5.2003 kyseisen notaarin vahvistaman asiakirjan perusteella, joka on Slovakian oikeuden mukaan täytäntöönpanoperuste, lupaa saatavansa ulosoton aloittamiseen. Okresný súd Bardejov (Barjedovin alioikeus) myönsi 24.6.2003 varauksetta ulosottomiehelle täytäntöönpanoluvan 474,01 euron rahamäärän ulosmittaamiseksi.

14 Kuluttajansuojajärjestö Združenie na ochranu občana spotrebiteľa HOOS (jäljempänä Združenie HOOS) pyysi 19.8.2011 saada osallistua väliintulijana täytäntöönpanomenettelyyn Sorokaa vastaan. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin hylkäsi kyseisen järjestön väliintulohakemuksen 3.4.2012 sillä perusteella, että kolmannen osapuolen väliintulo on mahdollista vain kontradiktorisessa menettelyssä eikä se ollut mahdollinen täytäntöönpanomenettelyssä.

15 Združenie HOOS haki 16.4.2012 muutosta tähän ratkaisuun ja väitti, ettei ollut legitiimiä sulkea pois kolmannen osapuolen väliintuloa menettelyissä, joissa pakkotäytäntöönpanoa haetaan välitystuomion tai notaarin vahvistaman asiakirjan perusteella.

16 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin antoi 19.4.2012 määräyksen, jonka mukaan täytäntöönpano raukeaa, koska notaarin vahvistama asiakirja ei ollut täytäntöönpanokelpoinen siitä syystä, että sen oli allekirjoittanut yksi ja sama henkilö, joka edusti samalla velkojaa ja velallista, mikä ei kyseisen tuomioistuimen mukaan ole Slovakian oikeuden sovellettavien säännösten eikä erityisesti siviililain 22 §:n 2 momentin mukaista.

17 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin, jossa Pohotovosť on hakenut 7.6.2012 muutosta mainittuun täytäntöönpanon raukeamista koskevaan määräykseen, toteaa ennakkoratkaisupyynnössään yhtäältä, että asiassa, jossa vastaaja on vailla vakinaista asuinpaikkaa, mikä vaikuttaisi olevan Sorokan tilanne, olisi hyödyllistä, että Združenie HOOS voitaisiin hyväksyä väliintulijaksi varsinkin, kun kyseinen järjestö on käsiteltävässä asiassa halukas väliintuloon puolustaakseen asianomaisen etua. Kyseinen tuomioistuin mainitsee toisaalta, että Najvyšší súd Slovenskej republiky (Slovakian tasavallan ylimmän asteen tuomioistuin) on 10.10.2012 toisessa asiassa antamassaan ratkaisussa katsonut, että kolmannen osapuolen väliintulo voidaan hyväksyä vain kontradiktorisissa menettelyissä mutta ei täytäntöönpanomenettelyissä, jotka eivät ole kontradiktorisia. Yksi Najvyšší súd Slovenskej republikyn ratkaisun antaneen kokoonpanon jäsenistä jätti kuitenkin tähän määräykseen eriävän mielipiteen, jonka mukaan kolmannen osapuolen väliintulo ei ole mahdollista koko täytäntöönpanomenettelyssä mutta se pitää kuitenkin hyväksyä tietyissä kyseisen menettelyn osissa.

18 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa tästä, että Združenie HOOS:n väliintulohakemus pitäisi hylätä Najvyšší súd Slovenskej republikyn oikeuskäytännön nojalla. Se pohtii kuitenkin, onko kyseinen oikeuskäytäntö yhteensopiva direktiivin 93/13 säännösten kanssa.

19 Näissä olosuhteissa Okresný súd Bardejov on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko [direktiiviä 93/13], luettuna yhdessä [perusoikeuskirjan] 47 ja 38 artiklan kanssa, tulkittava siten, että se on esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle jäsenvaltion lainsäädännölle, jonka mukaan kuluttajansuojatarkoituksessa toimivan oikeushenkilön ei sallita osallistuvan väliintulijana täytäntöönpanomenettelyyn sellaisen kuluttajan suojaamisesta huolehtimiseksi, jota vastaan täytäntöönpanomenettely on aloitettu kuluttajasopimukseen perustuvan luoton perimiseksi ja jota ei menettelyssä edusta asianajaja?

2) Onko ensimmäisessä kysymyksessä mainittuja unionin oikeussääntöjä tulkittava siten, että perusoikeuskirjan 47 artiklassa tarkoitettua tehokasta oikeussuojaa koskevaa kuluttajan ja väliintulijan perusoikeutta loukataan, jos täytäntöönpanomenettelyssä ei sallita kuluttajansuojatarkoituksessa toimivan oikeushenkilön väliintuloa ja jos kuluttajaa ei menettelyssä edusta asianajaja?”

Asian käsittelyn vaiheet unionin tuomioistuimessa

20 Pohotovosť ilmoitti 4.7.2013 päivätyllä kirjeellään unionin tuomioistuimelle, että se on peruuttanut valituksensa 26.3.2013 ja että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on kansallisen oikeuden mukaan lopetettava menettely. Näin ollen kyseisen tuomioistuimen 19.4.2012 antama täytäntöönpanon raukeamista koskeva määräys saa Pohotovosť'in mukaan lainvoiman.

21 Okresný súd Bardejov, jota unionin tuomioistuin on kehottanut vahvistamaan sille, oliko pääasia edelleen vireillä siinä, ja ilmoittamaan, pysyttikö se tässä tilanteessa ennakkoratkaisupyynnön, täsmensi 3.12.2013 päivätyssä kirjeessään, että Krajsky súd v Prešove (Prešoven alueellinen tuomioistuin) oli 31.10.2013 antamallaan määräyksellä yhtäältä kumonnut 3.4.2012 annetun määräyksen, jossa hylättiin Združenie HOOS:n väliintulo, ja palauttanut asian Okresný súd Bardejovin käsiteltäväksi sekä toisaalta päättänyt, ettei ollut tarpeen ratkaista Pohotovosť'in valitusta 19.4.2012 annetusta täytäntöönpanon raukeamista koskevasta määräyksestä. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ilmoitti näin ollen, että se katsoo vastauksen ennakkoratkaisukysymyksiin olevan välttämätön, jotta se voisi ratkaista kysymyksen väliintulosta täytäntöönpanomenettelyssä, ja mainitsi, että se pysyttää siten ennakkoratkaisupyyntönsä.

Unionin tuomioistuimen toimivalta

22 Jos asia on selvästi unionin tuomioistuimen toimivaltaan kuulumaton, unionin tuomioistuin voi työjärjestyksensä 53 artiklan 2 kohdan nojalla julkisasiamiestä kuultuaan milloin tahansa päättää asian käsittelyä jatkamatta ratkaista sen perustellulla määräyksellä. Käsiteltävään asiaan on sovellettava tätä säännöstä.

23 Käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että ainoa pääasiassa kyseessä oleva luottosopimus on tehty 10.12.2002 eli ennen 1.5.2004, jolloin Slovakian tasavalta liittyi Euroopan unioniin.

24 Kuten Euroopan komissio on todennut kirjallisissa huomautuksissaan, unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tällä on toimivalta tulkita unionin oikeutta ainoastaan siltä osin kuin on kyse sen soveltamisesta jäsenvaltiossa sen Euroopan unioniin liittymisen jälkeen (ks. tuomio Ynos, C-302/04, EU:C:2006:9, 36 kohta; tuomio Telefónica O2 Czech Republic, C-64/06, EU:C:2007:348, 22 ja 23 kohta; tuomio CIBA, C-96/08, EU:C:2010:185, 14 kohta ja määräys Semerdzhiev, C-32/10, EU:C:2011:288, 25 kohta). Unionin tuomioistuin on lisäksi jo soveltanut tätä oikeuskäytäntöä, kun sitä pyydettiin tulkitsemaan direktiiviä 93/13 sellaisen kulutusluottosopimuksen yhteydessä, joka oli tehty ennen Slovakian tasavallan liittymistä (määräys SKP, C-433/11, EU:C:2012:702, 36 kohta).

25 Tästä seuraa, ettei unionin tuomioistuin työjärjestyksensä 53 artiklan 2 kohdan nojalla selvästikään ole toimivaltainen vastaamaan Okresný súd Bardejovin kysymyksiin.

Oikeudenkäyntikulut

26 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kahdeksas jaosto) on määrännyt seuraavaa:

Unionin tuomioistuin ei selvästikään ole toimivaltainen vastaamaan Okresný súd Bardejovin (Slovakia) 15.2.2013 tekemässä ennakkoratkaisupyynnössä esitettyihin kysymyksiin.

Allekirjoitukset